

A hamelni patkányfogó alakja Robert Browning versében és Lucy Maud Montgomery *Anne a Zöld Oromból* sorozatában

KOVÁCS GYÖRGYI

Bevezetés

A tanulmányban megkísérlem összehasonlítani a hamelni patkányfogó alakját Robert Browningnak *A hamelni patkányfogó* című versében¹ és Lucy Maud Montgomerynek az *Anne a Zöld Oromból* sorozat utolsó két kötetében, ezeknek a címe: *A Szivárvány-völgy*² és *Anne gyermekei a háborúban*.³ Először röviden bemutatom a patkányfogó legendáját, majd elemezni fogom Robert Browning versét az elemzés fő szempontjai: stílus, a vers által közvetített világkép, a patkányfogó tettének elfogadhatósága és a gyermekek sorsa, akik követték a patkányfogót. Majd röviden bemutatom az *Anne a Zöld Oromból* sorozatot, és elemzem azokat a jeleneteket, amelyekben Walter Blythe a patkányfogóról beszél, vagy *A patkányfogó* című versét említik, az elemzés szempontjai ugyanazok, mint Robert Browning versénél. Végül összehasonlítom Walter Blythe-ot a patkányfogóval, és következtetéseket vonok le.

A patkányfogó legendája

Egy középkori német legenda szerint egy tarka ruhás, furulyás férfi 130 gyermeket vitt el rejtélyes körülmények között Hameln városából 1284. június 26-án. A történet az évszázadok során sokat változott. A Grimm-testvérek belefoglalták a gyűjteményükbe (*Deutsche Sagen*, 1816–1818), az ő változatukban a patkányfogó megszabadítja a várost a patkányoktól, és azért viszi el a gyerekeket, mert a városiak nem akarják kifizetni neki a pénzt, amit ígértek. Az évek során sokan próbálták kideríteni, mi volt a legenda valóságalapja, a patkányfogót kapcsolatba hozták a pestissel (bár a patkányok csak később jelentek meg a történetben) és a gyermekek keresztes hadjáratával.⁴ Udolph professzor megoldása szerint az 1227-es német-dán háború után a győztes németek az elfoglalt területeket be akarták népesíteni, így lokátorok járták az országot, reklámozva ezeket a területeket, győzködve fiatalokat, hogy költözzenek oda. Ezek a lokátorok tarka ruhákat viseltek, így akár közülük is kikerülhetett a hamelni patkányfogó.⁵ Ervín Cerny cseh helytörténész a kutatásai során arra jutott, hogy a morvaországi Podomi közelében létezett egykor egy

¹ BROWNING 1842.

² MONTGOMERY 1997.

³ MONTGOMERY 1998.

⁴ PÉREZ CUERVO 2010.

⁵ KARACS 1998.

Hamlíkov, vagyis Kis Hameln nevű település. Egy német történész munkája említi, hogy Bruno olmützi püspök a 13. században szászokat telepített Dél-Morvaországba. Bruno püspök Hameln környékéről származott, és Cerny valószínűnek tartja, hogy onnan hozatott telepeseket, akik a régi városukról nevezték el az új települést. Hamlíkov sajnos a huszita időkben leégett, és egy 16. századi dokumentum szerint végleg elpusztult, azonban régészeti ásatások során épületmaradványokat találtak a helyén. A patkányfogó tehát valószínűleg egy olyan személy volt, aki Bruno püspök nevében toborzott.⁶

A patkányfogó kifejezés angolul *pied piper* (vagyis „tarka furulyás”), ami mostanra a köznyelvben is elterjedt, részben Robert Browning versének hatására. A szótár három jelentést ad meg a kifejezésnek: ’valaki, aki nagyon erős, de megtévesztő vonzerővel rendelkezik’; ’vezető, aki felelőtlen ígéreteket tesz’; illetve ’karizmatikus személy, akit sokan követnek’.⁷

Robert Browning: *A hamelni patkányfogó*

Robert Browning *A hamelni patkányfogó* című versét az 1842-ben megjelenő *Dramatic Lyrics* kötetében jelentette meg, ami a *Bells and Pomegranates* sorozat része volt. A *Dramatic Lyrics* verseiben Browning legtöbbször a drámai monológgal kísérletezik, a legismertebb ezek közül a *My Last Duchess* és a *Porphyria's Lover*, mindkét vers egy-egy monológ, és ahogy az olvasó halad előre a versben, lassan rájön, hogy a beszélő örült. *A hamelni patkányfogó* eredetileg nem lett volna része a kötetnek, de a nyomdász felajánlotta Browningnak, hogy van még hely két-három versnek, Browning pedig úgy döntött, hogy inkább *A hamelni patkányfogó*t szeretné beletenni, ami kissé hosszabb a többinél, így pont belefér.⁸

Browning az ifjú William Macreadynek írta a verset, akinek az apja nem akarta színpadra állítani Browning egyik drámáját, a *Sordello*-t. A vers megírásával Browning talán az édesapa jóindulatát akarta megnyerni, hogy mégis előadják a darabját.⁹ A vers alcíme: *A Child's Story*, ami a magyar fordításban nem jelenik meg. Browningot sokszor kritizálják azért, mert nehezen értelmezhetőek a művei, *A hamelni patkányfogó* azonban teljesen világos, könnyen érthető.¹⁰ Browning jól ismerte a patkányfogó legendáját, legalább három különböző változatát ismerte, olvasta Nathaniel Wanley *Wonders of the Little World* című könyvében, Jeremy Collier *Great Historical, Geographical, Genealogical and Poetical Dictionary*-jében, és egy latin változatot Otto Melandor *Jocoseriá*-jában.¹¹

---

⁶ Múlt-kor történelmi magazin.

⁷ *Pied Piper* a Merriam-Webster szótárban.

⁸ KENNEDY – HAIR 2007, 95.

⁹ HAWLIN 2005, 15–16.

¹⁰ Egy anonim kritika a *London Quarterly Review*-ban 1878-ban. In: LITZINGER – SMALLEY 2005, 472.

¹¹ KENNEDY – HAIR 2007, 95.

A hamelni patkányfogó legszembeötlőbb jellemzője a ritmikussága.¹² A rímélése szabálytalan, és az angol eredetiben szokatlan hangkombinációk akasztják meg a figyelmet.¹³ Ez az angol eredetiben igazán hangsúlyos: „*Rats! / They fought the dogs and killed the cats, / And bit the babies in the cradles, / And ate the cheeses out of the vats*”. Edward Dowden úgy jellemzi a verset, mint ami „*a puszta játék szellemében íródott*.”¹⁴ Matthew Campbell kiemeli, hogy Browning költészetében a hangulat gyakorolja a legnagyobb hatást az olvasóra, az elbeszélte történetről magától akár el is lehet tekinteni.¹⁵

A hamelni patkányfogóban a ritmus a gyerekmondókákat idézi, és a rímek játékosága elveszi a tragédia életét. Például a polgármester így reagál a patkányok okozta gondra: „*Prémes köpenyem garasért odaadnám, / bár vinne el innen az ördög! / Még hogy valamit tüstént kitaláljak! / Szegény fejem, csak úgy ne fájna! / Már annyit törtem, s mindhiába! / Patkányfogót, patkányfogót!*”, angolul: “*I wish I were a mile hence! / It’s easy to bid one rack one’s brain / I’m sure my poor head aches again, / I’ve scratched it so, and all in vain / Oh for a trap, a trap, a trap!*” Az egyetlen túlélő patkány pedig így meséli el a patkány-apokalipszist: „*s úgy tűnt, hogy egy hang szól eképp / (hang, mely hárfák szavánál edesebb volt, / vagy zsoldárnál): „Örvendj, patkányi nép! / A Föld mától egyetlen fűszeresbolt! / Hát fald csak bátran, és nyald csak, rágd csak, / edd meg ebédedet, edd vacsorádat!*””, angolul: „*And it seemed as if a voice / (Sweeter far than by harp or by psaltery / Is breathed) called out, ‘Oh rats, rejoice! / The world is grown to one vast dry-saltery! / So munch on, crunch on, take your nuncheon, / Breakfast, supper, dinner, luncheon!’*”

A vers egy erkölcsi mondanivalóval végződik: „*Hát Will, te meg én, kössük meg a békét / most bárkifiaival – furulyásokkal főként! / S ha ők tovaűzik a házból a férget, / s mi bármit ígértünk – legyen szent az ígéret!*” Ez két különböző okból is azt a hatást erősíti, hogy az olvasó kevésbé veszi komolyan a történetet. Egyrészt egy lehetetlen szituációt ír le, meglehetősen valószínűtlen, ahogy az olvasó – vagy akár a kis Willy Macready – találkozni fog a patkányfogóval, és alkut fog kötni vele. Másrészt pedig a narrátor itt nem utal a következményekre, csupán azt hangsúlyozza, hogy meg kell tartani az ígéreteinket, ezt pedig minden kisgyerekek sokszor elmondják, nem sok új van benne, és ezért nem is nehéz követni. A hamelni gyerekek sorsa nem szolgál ténylegesen intő példaként. Browning költészetének egyik jellemzője, hogy a felszín alatt valami groteszk van, még azokban a versekben is, ahol ez egyáltalán nem illene oda,¹⁶ például egy gyerekeknek írott versben egy történelmi tragédia.

A patkányfogó jellemzése a furcsaságát hangsúlyozza, nem a veszélyességét. Egy egész versszak írja le a külsejét, amelynek a városi tanács látta őt, és egy

---

¹² CHESTERTON 1974, 90.

¹³ KENNEDY – HAIR 2007, 95.

¹⁴ DOWDEN 1927, 74.

¹⁵ CAMPBELL 1999, 85.

¹⁶ CHESTERTON 1974, 91.

másik versszakban ő maga mutatkozik be. A polgármester és a városi tanács legfőképp furcsának látják őt, de tisztelik is („s belép – soha ily különös figurát!”, „És mind meredt szemmel csodálja”, „s szól egy: „Akár a szépapám”). Amikor bemutatkozik, a patkányfogó felajánlja szolgálatait a városnak, egyenes és becsületes, ez abban mutatkozik meg, hogy beismeri, hogy a varázshatalmát csak „leggyakrabban” használja az embereknek ártó lényeken, tehát rendszerint igen, de képes arra is, hogy a saját érdekeinek a szolgálatába állítsa. Elmeséli a múltbeli tapasztalatait is: Tatárországban óriás, vad szúnyogoktól megmentette a kánt. Az angol eredetiben vámpírdenevérektől is megszabadított embereket Indiában, a fordításban a vámpírdenevérek helyett mérges pókok szerepelnek. A patkányfogó úgy jelenik meg tehát, mint aki egy tündérmeséből érkezett, neki a varázslatos lények elűzése a mindennapi munkája.

A versben a városi tanács és a polgármester úgy döntenek, hogy nem fizetik ki neki a pénzt, amit ígértek a patkányok elűzéséért, és a patkányfogó sérelme indokolt, még az is érthető, hogy a város ellen fordul. A gyermekek elablása ezzel együtt is túlzás, de a narrátor egyszer sem említi, hogy a gyerekek boldogtalanok lettek volna, épp ellenkezőleg, az egyetlen gyerek, aki szomorú volt, az a sánta kisfiú, aki ott maradt, mert nem tudott lépést tartani a többiekkel. Browning a legendának azt a változatát követi, amelyikben a gyerekek nem halnak meg, hanem Erdélyben kijönnek egy barlangból, és ott maradnak. A vers végére már teljesen beilleszkedtek az új helyükön, nekik is vannak gyerekeik, és bár nem emlékeznek, hogyan kerültek oda, elégedettnek tűnnek. Még úgy is fel lehet fogni a dolgot, hogy jobb nekik Erdélyben, mint egy olyan városban, ahol a város vezetősége nem tartja meg a szavát. Browning korában az irodalomban észak utalt a halálra, ha egy irodalmi műben a szereplők északra mentek, akkor az azt jelentette, hogy meghaltak. Erdélynek emellett egyfajta tündérországhoz hasonló hírneve volt, így az, hogy Browningnál a gyerekek keletre mennek, Erdélybe, az nem a halálukat jelképezi, hanem inkább azt, hogy részévé váltak a tündérmesének.¹⁷

A patkányfogó Lucy Maud Montgomery *Anne a Zöld Oromból* sorozatában

Az *Anne a Zöld Oromból* sorozat első kötete 1908-ban jelent meg, és sok folytatás követte.¹⁸ Az első kötetben Anne kislányként megérkezik Avonlea-be, a későbbi kötetek alatt lassan felnő, férjhez megy, és gyerekei lesznek. Az utolsó kötetekben már a gyerekek kerülnek a figyelem középpontjába, bár Anne is ott van még a háttérben. *A Szivárvány-völgy* és *az Anne gyermekei a háborúban* az utolsó két kötet, ezekben a regények vilásképe már jóval sötétebb, mint eleinte (még egy kötet megjelent később, már csak Lucy Maud Montgomery halála után, a címe *The Blythes are Quoted*, és rövidebb írásokat tartalmaz).

Anne két legidősebb fia gyakran szerepel együtt, és a személyiségük között látványos az ellentét. Jem (a James Matthew becézve) inkább átlagosabb fiú,

¹⁷ Dr. Kelemen Zoltán, a konferencián a szekció elnöke, az előadásomra reagálva.

¹⁸ RUBIO – WATERSTON 1995, 123.

ezzel szemben Waltert Mary Rubio így jellemzi a szerzőről írott monográfiájában: „*egy érzékeny fiú, aki sokkal jobban vonzódik a művészi szépséghez, mint a durva csetepatékhoz a többi fiúval. Ő belát »a fátyol mögé,« egy olyan világba, amit a többiek nem látnak*”.¹⁹

Az első jelenetben, amelyben a patkányfogót említik, a gyerekek a kedvenc helyükön játszanak, melyet Szivárvány-völgynek neveztek el. Az olvasó megtudja, hogy itt gyakran hallgatják, ahogy Walter történeteket olvas fel nekik. A kedvenc történeteik között említi a narrátor többek az örök zsidót, Tell Vilmost és János papot.²⁰ Itt mondja el Walter először a patkányfogó meséjét is. A gyerekek vitatkozni kezdenek, hogy a történetek valóságosak-e, és ekkor van Walter első látomása a patkányfogóról (a vastag betűs kiemelés most és a későbbi idézetekben is tölem származik):

*„– Egy nap, vidám és édes furulyaszóval ereszkedik majd le a dombról a hammelni patkányfogó, és végigballag itt a völgyön – szólalt meg Walter, és álmódzva legeltette szemét az égen. – Én pedig követem, rendületlenül, le a partra, a tengerhez... s egyre távolabb kerülök tőletek. Akaratom ellenére szegődöm a nyomába, nem úgy, mint Jem, aki ezt remek kalandnak véli majd. Nem, én csakis azért követem, mert muszáj! A muzsika ellenállhatatlanul hívogatna, csalogatna, míg csak magával nem vinne.”*²¹

Még azt teszi hozzá később, hogy a lányok otthon fognak maradni.

Ez a patkányfogó drasztikusan különbözik a Browning versében megjelenőtől. Mitológiai és mesebeli személyek között említik először. Csak a távolból lehet látni, míg Browning patkányfogója az utcán járkált az emberek között, és beszélgetett velük. A titokzatos vonzerő, aminek hatására követik őt, Browningnál sokkal egyszerűbb volt: a gyerekek boldogan mentek utána, az egyetlen szomorú gyerek a szanta kisfiú volt, aki nem tudott lépést tartani a többiekkel. A Szivárvány-völgyben Walter azt mondja, hogy akarata ellenére fogja őt követni. Browningnál minden gyerek követte a patkányfogót, itt csak a fiúkat akarja elvinni.

Másodszor a regény legvégén említik a patkányfogót. A diákok az utolsó napjukat töltik együtt a Szivárvány-völgyben, mert Jem másnap elutazik, egy másik városban fog tanulni. Walter ismét beszél a patkányfogóról, azt mondja, hogy egyre közeledik és az összes fiúnak követnie kell majd őt. Jem erre azt válaszolja, hogy boldogan fogja követni – számára a kalandot jelenti, azt, hogy megkezdheti a felnőtt életét. A narrátor egy másik lehetséges értelmezést is ad, ami az Anne gyermekei a háborúban kötetben lesz igazán hangsúlyos: a patkányfogó az első világháborút jelenti, és a fiúknak el kell menniük harcolni.

---

¹⁹ RUBIO 2010, 179.

²⁰ János papról azt tartották a középkorban, hogy egy mesebeli ázsiai országban uralkodott, ami valóságos földi Paradicsom volt, mivel ő nem annyira közismert itthon, a fordító Gellért püspökkel helyettesítette.

²¹ MONTGOMERY 1997, 8. fejezet.

A patkányfogót gyakran említik az *Anne gyermekei a háborúban* kötetben, legtöbbször a háború metaforájaként. Jem boldogan megy a frontra, és végül hazatér. Walternek van egy újabb látomása: megjósolja, hogy a háború hosszú és borzalmas lesz. Ő sokáig még otthon marad, egyrészt mert tifuszból lábadozik, és így nem is szabad neki részt vennie a harcokban, de miután meggyógyult, akkor sem akar menni, mert idegen a természetétől az erőszak:

„Fizikailag nem; egészséges vagyok, mint a makk. Lelkileg vagyok csak alkalmatlan, s ez bemocskol, szegényt hoz rám. Ne sírj, Rilla. Nem jelentkezem, ha ettől tartasz. A Patkányfogó muzsikája mindegyre a fülemben szól, de nem követhetem.”²²

Később a közösség nyomására ő is kénytelen bevonulni. A halála előtti estén ír egy levelet a húgának, amiben megírja, hogy ismét látta a patkányfogót, és tudja, hogy követnie kell, és hogy ez azt jelenti, hogy másnap meg fog halni. Azt írja, hogy boldog, mert nem tudna tovább élni azok után, amit a háborúban látott, és örül annak, hogy hozzájárult a győzelemhez, vagyis ahhoz, hogy egy jobb világot teremtsenek.

Sok különbség van Browning és Lucy Maud Montgomery patkányfogója között. Browningnál a patkányfogó egy fura figura, aki megérkezik Hamelnbe, beszélget az ottaniakkal, és miután becsapják őt, mérges lesz, és elviszi a gyerekeket – ezt lehet bosszúként és igazságszolgáltatásként is értelmezni. Az *Anne a Zöld Oromból* sorozatban a patkányfogó csak egy metafora, nem érkezik meg ténylegesen Avonlea-be. Walter az egyetlen, aki látja őt, összesen háromszor, és Walter különleges az avonlea-i gyerekek között. A patkányfogó nincs elfogadható indoka arra, miért viszi el a gyerekeket, az alakja annak a paradoxonnak a megszemélyesítése, hogy fiatal férfiak boldogan mentek meghalni a háborúba. Ez visszaül az angol szótár definíciójára: karizmatikus, de felelőtlen vezető.

Waltert össze lehet hasonlítani az otthon maradt, sánta kisfiúval – eleinte ő is otthon marad betegség miatt, mivel tifuszból lábadozik, illetve ő az egyetlen, aki nem követi vakon a patkányfogót, hanem elégedetlenséget fejez ki. Abban viszont sokkal összetettebb az alakja a sánta kisfiúnál, hogy végül ő is engedett a patkányfogó varázslatos vonzásának, először az akarata ellenére, a közösség nyomására (kapott egy névtelen levelet, amelyben gyávának nevezték), később pedig önként, mert a háború hatására kiábrándult az életből, és úgy érezte, a halál jobb lenne számára, mint folytatni az életét. A patkányfogó metaforája ekkor megváltozik: most egy kiutat ajánl a háborúból, és Walter boldogan követi őt. Végül a sorsa pont az ellenkezője lesz, mint a sánta kisfiúé: eleinte nem akarta követni a patkányfogót, később azonban ő volt az egyetlen, aki a végsőkig követte, akkor is, amikor a halálba vezette őt, míg Jem, aki az elsők között vonult be, épségben hazatért.

---

²² MONTGOMERY 1998, 11. fejezet.

Walter Blythe és a patkányfogó

Miután Walter bevonul, ír egy verset *A Patkányfogó* címmel, amiben őszintén kifejezi a háborúval kapcsolatos igencsak ellentétes érzéseit. A regény világában ez a vers rendkívül népszerű lesz, és ennek hatására tömegek jelentkeznek önként a hadseregbe. Bizonyos szempontból Walter válik patkányfogóvá, ugyanis az ő verse tesz olyan hatást az emberekre, hogy bevonuljanak.

Már a Szivárvány-völgyben is, amikor a gyerekek játszanak a völgyben, és Walter az első látomásában meglátja a patkányfogót, Walter személyisége hasonlóan van bemutatva, mint a patkányfogóé.

„– *Jaj, hallgass mán! – borzongott meg Mary. – Ne nézz így, Walter Blythe. A hideg futkos a hátamon tőle. Azt akarod, hogy torkom szakadtából bömböljek? Láttam azt az undorító patkányfogót, ahogy elmén innét, s ti, fiúk, követitek, mi meg, lányok, itt ülünk, s várunk egyedül. Nem tudom, miér' van ez, de amiké' elkezdesz halandzsázni, mindig rám gyün a sírhatnék.*

Walter diadalittasan mosolygott. Szerette társai felett gyakorolni ezt a hatalmát: játszott az érzéseikkel, felkeltette a félelmüket, elvarázsolta a lelküket. Valami benne rejtőző drámai késztetésnek engedelmeskedett ilyenkor.”²³

Waltert gyakran nevezik költőnek, amikor azt akarják meghatározni, miben is különbözik a többi gyerektől. A regényben ez az érzékenységre utal, arra a képességre, hogy mások érzéseire hasson, valamint természetesen arra a tényre, hogy megírta *A Patkányfogó* című versét. A hatás, amit a története és a verse gyakorol a környezetére, hasonló ahhoz a varázslathoz, amivel a patkányfogó veszi rá a gyerekeket, hogy kövessék őt.

Browning versében a patkányfogót akár művésznek is lehet tekinteni. A furulyáján játszik, vagyis a zenéjével büvöli el az embereket és az állatokat, de a zene nemcsak egy egyszerű eszköz számára, még akkor is játszani akar, amikor egyébként senkit nem kell elvarázsolnia. Így mutatja be őt Browning, amikor a városi tanács előtt áll: „*s hogy a sál végén ott lóg furulyája, / s hogy olyan sebesen mozog föl-le az ujjá, / mintha akár máris belefujna / abba a furcsa, ómódi ruhája / fölött himbálódzó furulyába*”. Johnson azt írja, hogy Browning számára a tudatalatti határozta meg igazán az ember személyiségét, és a prófétákat és a művészeket nem az intellektuális kiválóság határozza meg, ők inkább gyermekien az ösztöneikre támaszkodnak.²⁴ Sem a patkányfogó Browning versében, sem Walter az *Anne a Zöld Oromból* sorozatban nem mutatja jelét különleges intelligenciának, úgy viselkednek, ahogy az nekik a legjobb, és nem gondolkodnak rajta különösebben. J. R. Watson hozzáteszi, hogy egy művész zsenijének az a próbája, hogy képes-e cselekvésre ösztönözni a közönségét.²⁵ Ezt a próbát mind Browning patkányfogója, mind Walter kiállja.

²³ MONTGOMERY 1997, 8. fejezet.

²⁴ JOHNSON 1974, 97.

²⁵ JOHNSON 1974, 113. Érdeklőség, hogy egy alkalommal, amikor Browning elszavalta a versét egy csapat gyereknek, az egyikük felkapott egy furulyát, és az ő vezetésével a

Mind Browning patkányfogója, mind Walter még különlegesebbek, mivel az olvasó egyikük esetében sem tapasztalja meg a művészetüket első kézből, csak a másokra gyakorolt hatást látja. Browning esetében az egyetlen túlélő patkány beszámolóját ismerjük csak, valamint a sánta kisfiú panaszát. Az *Anne a Zöld Oromból* sorozatban a verset magát nem ismeri meg az olvasó, csak az arról szóló párbeszédet, illetve a szituációkat, amikor elszavalták, és hogy hogyan reagált rá a hallgatóság. A művészet presztízst még jobban emeli, hogy elérhetetlen az olvasó számára.

A Patkányfogó vers

Az *Anne a Zöld Oromból* sorozat legutolsó kötete a *The Blythes are Quoted*, ez jóval Lucy Maud Montgomery halála után jelent meg, és tudomásom szerint még nem fordították le magyarra. A kötet nem folytatja a történetet az *Anne gyermekei a háborúban* után, hanem rövid történeteket és verseket tartalmaz, mindegyik Anne családjához kapcsolódik valamilyen módon. A kötet *A Patkányfogó* című verssel kezdődik, azonban ez formai okokból nem lehet Walter verse, ugyanis a regényből világosan kiderül, hogy Walter műve három versszakból áll, a lövészárokban írta, és Walter érzéseit fejezi ki a háborúról, vagyis egy rendkívül szubjektív hangvételi, a lírai én belső konfliktusát bemutató versről van szó. Lucy Maud Montgomery verse csupán két versszakból áll, elmeséli a patkányfogó legutóbbi látogatását, és megígolja, hogy újra el fog jönni. A vers hangvétele elégikus, a szabadság érdekében hozott áldozat szükségességét hangsúlyozza, hiányzik belőle az a fokú személyesség és vívódás, ami a regény szerint Walter versét jellemezte.²⁶

Összegzés

Browning versében a történet komolyságát a rímek és a ritmikusság enyhítik, illetve a legendának egy olyan változatát követi a vers, amelyben a gyerekek nem haltak meg, sőt, boldogan élték le az életüket. A patkányfogó egy furcsa személyiség, de a versnek egy szereplője, aki beszélget a többi szereplővel, a saját érdekeit tartja szem előtt, és a tette valamilyen mértékben igazolható. Az *Anne a Zöld Oromból* sorozatban a patkányfogó az első világháborúnak, később pedig a halálnak a metaforája. Egyedül Walter látja őt, és ő is csak a látomásaiban. Waltert össze lehet hasonlítani a hátramaradt, sánta kisfiúval és a patkányfogóval is. Mind Walter, mind a patkányfogó művészek, ami abban nyilvánul meg, hogy cselekvésre tudják ösztönözni a hallgatóságukat.

---

gyerekek fel-alá masírozni kezdtek. Browningnak is sikerült cselekvésre ösztönözni a közönségét (KENNEDY – HAIR 2007, 262).

²⁶ CHETTLE 2011

Irodalom

- CAMPBELL 1999 = Campbell, M.: *Rhythm and Will in Victorian Poetry*. Cambridge : Cambridge University Press, 1999.
- CHESTERTON 1974 = Chesterton, G. K.: Browning as a Literary Artist. In: Watson, J. R. (ed.): *Robert Browning, Men and Women and Other Poems. A casebook*. Houndmills–London : MacMillan 1974, 75–95.
- DOWDEN 1927 = Dowden, E.: *The Life of Robert Browning*. New York : Dutton, 1927.
- HAWLIN 2005 = Hawlin, S.: *The Complete Critical Guide to Robert Browning*. London–New York : Routledge, 2005.
- JOHNSON 1974 = Johnson, E. D. H.: Authority and the Rebellious Heart. In: Watson, J. R. (szerk.): *Robert Browning, Men and Women and Other Poems. A casebook*. Houndmills–London : MacMillan 1974, 96–123.
- KARACS 1998 = Karacs, I.: Twist in the tale of Pied Piper’s kidnapping. *Independent*, 1998 január 27. <http://www.independent.co.uk/news/twist-in-the-tale-of-pied-pipers-kidnapping-1141174.html> (Letöltés: 2017.11.08.)
- KENNEDY – HAIR 2007 = Kennedy, R. S. – Hair, D. S.: *The Dramatic Imagination of Robert Browning. A literary life*. Columbia–London : University of Missouri Press, 2007.
- LITZINGER – SMALLEY 2005 = Litzinger, B. – Smalley, D. (eds.): *Robert Browning: The Critical Heritage*. London–New York : Routledge, 2005.
- MONTGOMERY 1997 = Montgomery, L. M.: *Anne és a Szivárvány-völgy*. Budapest : Európa Könyvkiadó, 1997.
- MONTGOMERY 1998 = Montgomery, L. M.: *Anne gyermekei a háborúban*. Budapest : Európa Könyvkiadó, 1998.
- RUBIO – WATERSTONE 1995 = Rubio, M. – Waterstone, E.: *Writing a life: Lucy Maud Montgomery*. ECW Press, 1995.
- RUBIO 2010 = Rubio, M.: *Lucy Maud Montgomery. The Gift of Wings*. Anchor Canada, 2010.

Internetes források

- BROWNING 1842 = Browning, R.: *The Pied Piper of Hamelin* – a vers angolul és magyarul Rakovszky Zsuzsa fordításában: http://www.magyarulbabelben.net/works/en/Browning%2C_Robert-1812/The_Pied_Piper_of_Hamelin/hu/27428-A_Hamelni_patk%C3%A1nyfog%C3%B3 (Letöltés: 2017.11.08.)

CHETTLE 2011 = Chettle, C.: *Lucy Maud Montgomery: The Piper*. Home for a Rest: University of Leeds Centre for Canadian Studies (CCS) November 8, 2011.; <https://homeforarestleeds.wordpress.com/2011/11/08/1-m-montgomery-the-piper-and-the-aftermath/> (Letöltés: 2018.03.06.)

Merriam-Webster szótár

<https://www.merriam-webster.com/dictionary/pied%20piper>.
(Letöltés: 2017.11.08.)

Múlt-kor történelmi magazin

https://mult-kor.hu/20140701_megfejtettek_a_hamelni_patkanyfogo_legen_da_rejtelyet (Letöltés: 2018.02.12.)

PÉREZ CUERVO 2010 = Pérez Cuervo, M. J.: *The Lost Children of Hamelin*. *Fortean Times*, 2010 június (2010); https://web.archive.org/web/20131208111608/http://www.forteanimes.com/features/articles/3805/the_lost_children_of_hamelin.html (Letöltés: 2017.11.08.)

The Pied Piper of Hamelin in Robert Browning's poem and in Lucy Maud Montgomery's *Anne of Green Gables* series

GYÖRGYI KOVÁCS

The story of the pied piper is in a German legend from the Middle Ages and it describes a mysterious event in which 130 children were taken from the town of Hamelin by a piper dressed in many colours. This story inspired many authors, for example the Brothers Grimm, Robert Browning and Lucy Maud Montgomery. In this essay, I compare the character of the pied piper in Robert Browning's poem *The Pied Piper of Hamelin* and in Lucy Maud Montgomery's *Anne of Green Gables* series. In Browning's poem, the seriousness of the story is softened by its rhymes and rhythm and by choosing to follow a version of the legend in which the consequences are not fatal. The Pied Piper a strange figure, but a character of the story who interacts with the other characters and has his own motivations, his actions are more or less justified. In the *Anne of Green Gables* series the Pied Piper is a metaphor for the First World War and later for death. He is seen only by Walter Blythe and only in visions. Walter can be compared to the lame child who was left behind and to the Pied Piper, too. Walter and the Pied Piper are both artists who use their art to move their audience to action.